

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 517 din 27.09.2023

Dosar nr.: 760/2022

Petiția nr.: 7472/19.10.2022

Petentă:

Reclamat: S.C. C A S.R.L.

Obiect: Petenta, persoană cu dizabilități cu diagnosticul de cofoză bilaterală cu surdomutitate, deficiență funcțională accentuată, grad II, reclamă discriminarea săvârșită în data de 15.09.2022 prin refuzul îmbarcării în autocarul pentru excursia achiziționată on-line de 3 nopți pe ruta București – Obzor – Nessebar pentru perioada 15.09.2022 – 18.09.2022, întrucât persoanele cu handicap pot participa la excursii doar cu însoțitor fără handicap.

Petenta solicită sprijin în vederea recuperării contravalorii excursiei de care nu a beneficiat.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul petentei

1.

Numele și sediul părții reclamate

2. S.C. C A S.R.L.

II. Procedura de citare

3. Prin adresele nr. 7472/09.11.2022 și 8062/09.11.2022 s-a realizat citarea părților în temeiul art. 20, alin. (4) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, pentru termenul stabilit de Consiliu la data de 12.12.2022.

4. Procedura a fost legal și complet realizată, petenta fiind prezentă.

5. Prin adresa nr. 245/12.01.2023, au fost comunicate reciproc părților, punctul de vedere formulat de reclamat, respectiv notele scrise depuse de petentă, în vederea transmiterii concluziilor scrise.

III. Susținerile părților

Susținerile petentului

6. Petenta reclamă prin memoriul înregistrat la C.N.C.D. cu nr. **7472/19.10.2022** discriminarea săvârșită în data de 15.09.2022 de către reprezentanții societății reclamate și solicită aplicarea amenzii contravenționale și obligarea părții reclamate să publice, în

mass-media, un rezumat al hotărârii.

7. În fapt, petenta a achiziționat on-line o excursie de 3 nopți pe ruta București – Obzor – Nessebar pentru perioada 15.09.2022 – 18.09.2022, iar la momentul îmbarcării, în dimineața zilei de 15.09.2022, la ora 5,30 i s-a refuzat îmbarcarea, pe motiv că este persoană cu handicap și ghidul nu o poate ghida în acea excursie.

8. Concret, ghidul a luat legătura telefonic în acea dimineață cu managerul agenției Cistour, care a confirmat că regulamentul prevede faptul că persoanele cu handicap pot participa la excursii doar însoțite de un însoțitor fără handicap.

9. Petenta precizează că nu a regăsit prevederea respectivă nicăieri, nici pe site, nici în Termenii și condițiile de rezervare, nici în Contractul de comercializare a pachetelor turistice 2022 care sunt afișate la momentul achiziționării unui pachet turistic de pe site și nici când a fost contactată de angajatul societății reclamate în vederea confirmării rezervării.

10. În ciuda handicapului de care suferă, petenta adaugă că poate să comunice cu celelalte persoane în scris, precizându-i ghidului că poate oricând să-i scrie ora la care trebuie să se întoarcă la autocar.

11. De asemenea, petenta dorește să precizeze că a mai achiziționat anterior cu această agenție alte 2 excursii, în perioada 18.09.2022 – 20.06.2022, într-un circuit la Clisura Dunării și pe data de 11.05.2022 în Poiana Ciucaș, fără să existe nicio problemă, sens în care atașează înscrisuri pentru dovadă.

12. În cursul zilei de luni, 19.09.2022, fiica petentei a contactat-o telefonic pe managerul agenției, doamna ..., pentru a lămurii situația și pentru rambursarea banilor achitați, însă i s-a transmis că poate lua legătura cu aceasta doar prin e-mail la adresa [...](#), însă fără niciun rezultat.

13. Prin urmare, petenta apreciază că a fost discriminată din cauza handicapului de care suferă și solicită sprijin în vederea recuperării contravalorii excursiei de care nu a beneficiat.

14. Prin e-mailul cu număr de înregistrare la C.N.C.D. 58/05.01.2023, petenta transmite la dosar certificatul de încadrare în grad de handicap, iar prin e-mailul cu nr. 580/25.01.2023, formulează concluzii scrise, reiterând faptul că în lunile aprilie și mai a participat la alte două excursii organizate de agenția reclamată, împreună cu persoane apropiate cu același handicap (fără a primi vreun ajutor din partea lor privind comunicarea cu ghidul, argument invocat ca fiind principala cauză a refuzului îmbarcării sale), urmând aceiași pași de înscriere online.

15. Petenta detaliază faptul că excursia din luna mai a avut durata de 3 zile Clisura Dunării – Herculane – Banpotoc, necesitând aceeași complexitate a comunicării, orele și locurile de regrupare.

16. Excursia s-a desfășurat fără incidente, iar la finalul excursiei i s-au oferit pliante pentru excursiile următoare organizate de agenție, dintre acestea alegând o nouă excursie.

17. Petenta apreciază că dacă agenția avea un regulament de a nu accepta persoane cu handicap fără însoțitor (motiv invocat la îmbarcare și neconfirmat ulterior), ar fi trebuit să i se comunice la momentul achiziționării acelei excursii, iar faptul că avea acest istoric cu agenția, a determinat-o să nu acorde o importanță deosebită comunicării către agenție a handicapului său.

18. În ceea ce privește afirmația reclamatului, referitor la cazarea într-o cameră cu o altă

persoană, fără handicap, petenta consideră că și această abordare este discriminatorie, inclusiv refuzul comunicării prin intermediul fiicei sale Elena Pantea, telefonic sau în scris.

Suștinerea reclamatului

19. Prin punctul de vedere înregistrat la C.N.C.D. sub nr. 105/09.01.2023, reclamatul formulează punct de vedere, cu următoarele precizări:

- Ca urmare a solicitării pachetului de servicii călătorie "Circuit 4 zile Bulgaria – Obzor – Nessebar – Insula Sf. Anastasia" pentru perioada 15.09 – 18.09.2022, de către doamna pentru doamna, prin corespondența purtată atât telefonic, cât și prin email, societatea a transmis printr-o informare prealabilă ce anume conține acel pachet, costul acestuia, perioadele de plată, precum și politicile de anulare, fără a fi menționat aspectul dizabilității de care suferă, nici în corespondența purtată și nici cu ocazia încheierii contractului prin care s-a achiziționat pachetul de servicii de călătorie, societatea luând la cunoștința despre această situație abia la momentul îmbarcării, când s-a luat contact, în mod direct, cu petenta.
- Prin raportare la natura pachetului de servicii, respectiv Circuit, ceea ce implică trecerea frontierei, comunicarea activă și continuă a călătorilor cu ghidul, explicațiile pe care acesta din urmă le oferă în timpul călătoriei, inclusiv cu privire la locațiile și orele pentru opriri/reunirile grupului/comunicări privind locațiile de cazare, pentru servirea meselor etc., s-a încercat să i se aducăm la cunoștință petentei faptul că, în absența unui însoțitor și față de necomunicarea situației anterior îmbarcării, va fi imposibilă călătoria petentei ce face obiectul pachetului de servicii contractat.
- În măsura în care ar fi cunoscut în prealabil acest aspect, s-ar fi luat măsuri și ar fi fost pregătiți pentru ca petenta să beneficieze de informări corespunzătoare pe parcursul călătoriei și în deplină siguranță.
- Având în vedere motivul pentru care nu s-a putut efectua îmbarcarea turistului, motiv neimputabil societății, a fost aplicată politica de plată menționată atât în informarea prealabilă, cât și în contractul încheiat, respectiv penalizare 100%.
- Prin urmare, în condițiile în care petenta este o persoană cu dizabilități, constatat în mod direct prin contactul cu aceasta, se impunea ca aceasta să aducă la cunoștința societății că este o persoană cu dizabilități, pentru ca respectiva călătorie să se desfășoare în bune condiții pentru dumneaei.
- Or, nici în discuțiile telefonice purtate de către agenții de turism cu doamna – reprezentantul petentei și nici în conversațiile electronice, aceasta nu a înțeles să comunice vreo informație sau vreun document din care să rezulte faptul că petenta este o persoană cu nevoi speciale pentru a-i putea prezenta condițiile participării acesteia la pachetele de servicii călătorii – CIRCUIT.
- Mai mult decât atât, lipsa însoțitorului și necomunicarea situației petentei este de natură a crea o situație delicată, de dificultate pentru persoana împreună cu care ar fi trebuit să fie făcută cazarea, prin raportare la faptul că aceasta a înțeles să contracteze partaj în cameră dublă.
- Nu a existat intenția ca petenta să fie discriminată, în urma verificărilor efectuate ulterior sesizării transmise la C.N.C.D., constatându-se că petenta a mai călătorit cu

agenția, însă făcea parte dintr-un grup de persoane cunoscute, beneficiind de sprijinul și suportul acestora pe parcursul călătoriei.

20. Reclamatul atașează înscrisuri:

- Contractul de comercializare a pachetelor de servicii de călătorie nr. 43030 din 29.08.2022;
- Corespondența electronică din 05.01.2023, 06.01.2023;
- Invitația pentru soluționarea sesizării petentei, cu mențiunea primirii unui voucher de 775 lei ce putea fi utilizat pentru un pachet de servicii de călătorie din categoria Circuite, în condițiile în care petenta și-a manifestat intenția de a călători cu însoțitor în cadrul programelor Agenției.

IV. Motivarea în fapt și drept

Legislație și principii

21. Procedura de soluționare a petițiilor și sesizărilor, la secțiunea *Vădită necompetență*, are următoarele prevederi:

„Art. 28. Membrii Colegiului director, din oficiu, pot ridica excepția de necompetență când în mod vădit constată că petiția formulată nu este de competența Consiliului, potrivit prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 137/2000, republicată.

Art. 29. Excepția de necompetență poate fi ridicată de reclamat sau de membrii Colegiului director și în cursul soluționării petiției, sub condiția prevăzută la art. 30.

Art. 30

(1) Excepția de vădită necompetență se pune în dezbateră petentului sau a persoanei interesate care sesizează Consiliul, pentru a-și formula punctul de vedere.

(2) Colegiul director acordă un termen petentului sau părții interesate pentru a comunica punctul de vedere.

Art. 31

(1) Consiliul soluționează excepția de vădită necompetență după solicitarea punctului de vedere al petentului sau al părții interesate care a sesizat Consiliul.

(2) Necomunicarea punctului de vedere la termenul acordat nu împiedică soluționarea petiției.

Art. 32. Consiliul soluționează excepția de vădită necompetență prin hotărâre a Colegiului director.”

22. O.G. nr. 137/2000, la art. 2 alin. 1 prevede: *„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.*

23. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

24. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al **O.G. nr. 137/2000**: „*exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile*”).

25. Prin nediferențiere judecătorii Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: „*art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară (Marckx împotriva Belgiei, 13 iunie 1979, §32) sau „analoagă” (Van der Musselle împotriva Belgiei, 23 noiembrie 1983, §46) ori „relevant similară” (Fredin împotriva Suediei, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „analoagă ori relevant similară” (Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit, 30 iulie 1998, §75).*”

26. În hotărârea dată în cazul **Thlimmenos împotriva Greciei** din 6 aprilie 2000, CEDO a arătat că în ciuda prevederilor legale grecești, unei persoane condamnate penal la o pedeapsă privativă de libertate cu executare (pentru refuzul înrolării în armată) nu i poate interzice să devină notar. Astfel CEDO a concluzionat că „*dreptul de a nu fi discriminat, garantat de Convenție, este încălcat nu numai atunci când statele tratează în mod diferit persoane aflate în situații analoage, fără a oferi justificări obiective și rezonabile, dar și atunci când statele omit să trateze diferit, tot fără justificări obiective și rezonabile, persoane aflate în situații diferite, necomparabile*”.

27. Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu, iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

28. Criteriile enumerate de **O.G. nr. 137/2000** sunt doar ilustrative, nu exhaustive, precizând „*sau oricare alt criteriu*”, însă aceste criterii, conform cauzisticii CEDO, trebuie să reprezinte caracteristici personale pe baza cărora persoane sau grupuri de persoane pot fi deosebite unele de altele (**Kjeldsen, Busk Madsen și Pedersen împotriva Danemarcei**, 7 decembrie 1976, §56). „*Art. 14 nu protejează împotriva oricărui tratament diferențiat ci doar împotriva acelor care se bazează pe o caracteristică identificabilă, obiectivă sau personală ori pe «statut», pe baza cărora o persoană sau un grup de persoane se diferențiază între ele*” (**Clift împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §55), menționând că noțiunea „*orice altă situație*” trebuie să se interpreteze cât mai larg posibil (**Clift împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §56-61), cu atât mai larg cu cât dreptul atins este considerat a fi mai important (**Clift împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §62).

29. Privind dreptul, Colegiul director se poate raporta la orice drept prevăzut de **O.G. nr. 137/2000**, de legislația națională respectiv de tratatele internaționale ratificate de România. CEDO, în cauza **Sejdić și Finci împotriva Bosniei și Herțegovinei**, 22 decembrie 2009, §53, arată că **Protocolul adițional nr. 12 la Convenția europeană a drepturilor omului** acoperă patru cazuri, în particular când o persoană este discriminată „*i. în a se bucura de orice drept asigurat în mod specific unei persoane conform legislației naționale;*

ii. în a se bucura de un drept care se poate deduce din obligația clară a unei autorități publice în temeiul legislației naționale;

iii. de către o autoritate publică în exercitarea puterii discreționare (spre exemplu acordarea unor subvenții);

iv. prin orice alt act sau omisiune de către o autoritate publică (spre exemplu comportamentul autorităților de impunere a respectării legii când controlează o rebeliune).”

30. În speță sunt relevante următoarele prevederi din **O.G. nr. 137/2000**:

- „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, discriminarea unei persoane fizice, a unui grup de persoane din cauza apartenenței acestora ori a persoanelor care administrează persoana juridică la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauza prin: [...] f) refuzarea accesului unei persoane sau unui grup de persoane la serviciile oferite de magazine, hoteluri, restaurante, baruri, discoteci sau de orice alți prestatori de servicii, indiferent dacă sunt în proprietate privată ori publică [...]” (art. 10);

- „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.” (art. 15).

31. Convenția ONU din 26 septembrie 2007 privind drepturile persoanelor cu dizabilități are următoarele prevederi relevante:

„Articolul 3

Principii generale

Principiile prezentei convenții sunt:

- a) respectarea demnității inalienabile, a autonomiei individuale, inclusiv a libertății de a face propriile alegeri și a independenței persoanelor;
- b) nediscriminarea;
- c) participarea și integrarea deplină și efectivă în societate;
- d) respectul pentru diversitate și acceptarea persoanelor cu dizabilități ca parte a diversității umane și a umanității;
- e) egalitatea de șanse;
- f) accesibilitatea; [...]”

„Articolul 5

Egalitatea și nediscriminarea

1. Statele părți recunosc faptul că toate persoanele sunt egale în fața legii și sub incidența legii și au dreptul fără niciun fel de discriminare la protecție egală și la beneficiu egal al legii.

2. Statele părți vor interzice toate tipurile de discriminare pe criterii de dizabilitate și vor garanta tuturor persoanelor cu dizabilități protecție juridică egală și efectivă împotriva discriminării de orice fel.

3. Pentru a promova egalitatea și a elimina discriminarea, statele părți vor lua toate măsurile adecvate pentru a se asigura adaptarea rezonabilă.

4. Măsurile specifice care sunt necesare pentru a accelera sau obține egalitatea de facto a persoanelor cu dizabilități nu vor fi considerate o discriminare potrivit prezentei convenții”

„Articolul 9

Accesibilitate

1. Pentru a da persoanelor cu dizabilități posibilitatea să trăiască independent și să participe pe deplin la toate aspectele vieții, statele părți vor lua măsurile adecvate pentru a asigura acestor persoane accesul, în condiții de egalitate cu ceilalți, la mediul fizic, la transport, informație și mijloace de comunicare, inclusiv la tehnologiile și sistemele informatice și de comunicații și la alte facilități și servicii deschise sau furnizate publicului, atât în zonele urbane, cât și rurale. Aceste măsuri, care includ identificarea și eliminarea obstacolelor și barierele față de accesul deplin, trebuie aplicate, printre altele, la:

a) clădiri, drumuri, mijloace de transport și alte facilități interioare sau exterioare, inclusiv școli, locuințe, unități medicale și locuri de muncă;

b) serviciile de informare, comunicații și de altă natură, inclusiv serviciile electronice și de urgență.

2. Statele părți vor lua, de asemenea, măsuri potrivite pentru:

a) a elabora, promulga și monitoriza implementarea standardelor minime și instrucțiunilor pentru accesibilizarea facilităților și serviciilor deschise publicului sau oferite acestuia;

b) a se asigura că entitățile private care oferă facilități și servicii deschise publicului sau oferite acestuia țin cont de toate aspectele legate de accesibilitate, pentru persoanele cu dizabilități;

c) a asigura părților implicate formare pe problemele de accesibilitate cu care se confruntă persoanele cu dizabilități;

d) a asigura, în clădiri și în alte spații publice, semne în limbaj Braille și forme ușor de citit și de înțeles;

e) a furniza forme de asistență vie și intermediere, inclusiv ghizi, cititori și interpreți profesioniști de limbaj mimico-gestual, pentru a facilita accesul în clădiri și în alte spații publice;

f) a promova alte forme adecvate de asistență și sprijin pentru persoanele cu dizabilități în vederea asigurării accesului acestora la informație;

g) a promova accesul persoanelor cu dizabilități la noi tehnologii și sisteme informatice și de comunicații, inclusiv la internet;

h) a promova proiectarea, dezvoltarea, producerea și distribuirea de tehnologii și sisteme informatice și de comunicații accesibile, încă din fazele incipiente, astfel încât aceste tehnologii și sisteme să devină accesibile la costuri minime.”

„Articolul 19

Viață independentă și integrare în comunitate

Statele părți la prezenta convenție recunosc dreptul egal al tuturor persoanelor cu dizabilități de a trăi în comunitate, cu șanse egale cu ale celorlalți, și vor lua măsuri eficiente și adecvate pentru a se asigura că persoanele cu dizabilități se bucură pe deplin de acest drept și de deplina integrare în comunitate și participare la viața acesteia, inclusiv asigurându-se că:

- a) persoanele cu dizabilități au posibilitatea de a-și alege locul de reședință, unde și cu cine să trăiască, în condiții de egalitate cu ceilalți, și nu sunt obligate să trăiască într-un anume mediu de viață;
- b) persoanele cu dizabilități au acces la o gamă de servicii la domiciliu, rezidențiale și alte servicii comunitare de suport, inclusiv la asistență personală necesară vieții și integrării în comunitate, precum și pentru prevenirea izolării sau segregării de comunitate;
- c) serviciile și facilitățile comunitare pentru populație în general sunt disponibile în aceeași măsură persoanelor cu dizabilități și răspund nevoilor acestora.”

„Articolul 30

Participarea la viața culturală, activități recreative, timp liber și sport

1. Statele părți recunosc dreptul persoanelor cu dizabilități de a participa, în condiții de egalitate cu ceilalți, la viața culturală și vor lua toate măsurile adecvate pentru a se asigura că persoanele cu dizabilități:

- a) beneficiază de acces la materialele culturale în formate accesibile;
- b) beneficiază de acces la programe de televiziune, filme, teatre și alte activități culturale, în formate accesibile;
- c) beneficiază de acces în locurile destinate reprezentațiilor sau serviciilor culturale, cum ar fi teatre, muzee, cinematografe, biblioteci și servicii turistice și, pe cât posibil, beneficiază de acces la monumente și situri de importanță culturală națională.

2. Statele părți vor lua măsurile corespunzătoare pentru a da posibilitatea persoanelor cu dizabilități să își dezvolte și să își utilizeze potențialul creator, artistic și intelectual, nu numai în beneficiul propriu, ci și în cel al societății.

3. Statele părți vor lua toate măsurile corespunzătoare, în conformitate cu legislația internațională, pentru a se asigura că legile care protejează drepturile de proprietate intelectuală nu constituie o barieră nerezonabilă sau discriminatorie pentru accesul persoanelor cu dizabilități la produsele culturale.

4. Persoanele cu dizabilități au dreptul, în condiții de egalitate cu ceilalți, la recunoașterea și susținerea identității lor culturale și lingvistice specifice, inclusiv a limbajelor mimico-gestuale și culturii persoanelor cu deficiențe de auz.

5. Pentru ca persoanele cu dizabilități să poată participa, în condiții de egalitate cu ceilalți, la activități recreative, de timp liber și sportive, statele părți vor lua măsurile corespunzătoare pentru:

- a) a încuraja și promova participarea, cât de mult posibil, a persoanelor cu dizabilități la desfășurarea de activități sportive de masă, la toate nivelurile;
- b) a se asigura că persoanele cu dizabilități au posibilitatea de a organiza, desfășura și participa la activități sportive și recreative specifice dizabilității și, în acest scop, să încurajeze accesul, în condiții de egalitate cu ceilalți, la instruire, antrenament și resurse corespunzătoare;
- c) a se asigura că persoanele cu dizabilități au acces la locurile unde se desfășoară activități sportive, recreative și turistice;
- d) a asigura accesul și participarea copiilor cu dizabilități, în condiții de egalitate cu ceilalți, la joacă, activități recreative, de timp liber și sportive, inclusiv la activitățile din sistemul școlar;
- e) a se asigura că persoanele cu dizabilități au acces la serviciile furnizate de cei implicați în organizarea activităților recreative, turistice, de timp liber și sportive.”

32. În conformitate cu prevederile acestei convenții, ratificate de România, **Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap** prevede:

„Articolul 3

Protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap au la bază următoarele principii:

a) respectarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului;

b) prevenirea și combaterea discriminării;

c) egalizarea șanselor;

[...]

h) adaptarea societății la persoana cu handicap;

i) interesul persoanei cu handicap;

j) abordarea integrată;

k) parteneriatul;

l) libertatea opțiunii, a controlului sau/și a deciziei asupra propriei vieți, a serviciilor și formelor de sprijin de care beneficiază;

m) abordarea centrată pe persoană în furnizarea de servicii;

[...]”

„Articolul 6

Persoanele cu handicap beneficiază de drepturi la: [...] f) petrecerea timpului liber, acces la cultură, sport, turism”.

Colegiul director al CNCD reține următoarele:

33. Se constată că petentei — persoană cu dizabilități (cofoză bilaterală cu surdomutitate), deficiență funcțională accentuată, grad II — i s-a refuzat îmbarcarea în data de 15.09.2022 în autocarul pentru excursia achiziționată on-line de 3 nopți pe ruta București – Obzor – Nessebar pentru perioada 15.09.2022 – 18.09.2022, pe motivul că persoanele cu handicap pot participa la excursii doar cu însoțitor fără handicap. Petenta a mai participat la excursii similare, singura adaptare necesară pentru ea ar fi fost comunicarea în scris a informațiilor necesare pe parcursul excursiei.

34. Se admite excepția de neкомпetență materială a CNCD privind acordarea de daune materiale pentru petentă. Doar instanța de judecată se poate pronunța privind acest capăt de cerere.

33. Colegiul director constată diferențierea petentei, prin refuzul îmbarcării în autocar de către societatea reclamată. Având în vedere că petenta necesita o adaptare care era rezonabilă (comunicarea în scris a unor informații esențiale), din punctul de vedere al accesului la serviciile oferite de societatea reclamată petenta se afla în situație similară cu alți beneficiari. Se impunea din partea societății un tratament special doar în sensul informării petentei în scris privind unele aspecte legate de călătorie.

34. Totodată din punctul de vedere al demnității persoanele se află în situație comparabilă indiferent de starea lor fizică.

35. Faptele constatate au fost motivate de dizabilitatea petentei.

36. Refuzul de a accepta petenta ca și utilizator de servicii au încălcat drepturile petentei de a beneficia de aceste servicii, de a participa la un eveniment recreativ și de a se integra deplin și efectiv în societate.

37. Totodată aceste fapte, prin modul în care petenta a fost tratată, prin nerespectarea autonomiei individuale, a libertății de a face propriile alegeri și a independenței, sunt de natură să ducă la crearea unui cadru ostil, degradant, umilitor față de petentă.

38. În consecință refuzul îmbarcării petentei reprezintă discriminare, întrucât au creat o deosebire, pe baza dizabilității, care a avut ca efect restrângerea dreptului de acces la servicii și la demnitate.

39. Având în vedere că societatea reclamată nu urmărea discriminarea petentei, fiind convinsă (în mod eronat) că acționează în interesul ei, Colegiul director aplică sancțiunea de avertisment față de S.C. C A S.R.L., și recomandă ca societatea reclamată să evite în viitor discriminarea persoanelor cu dizabilități.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu 6 voturi pentru și două împotriva ale membrilor prezenți la ședință

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Admite excepția de necompetență materială a CNCD privind acordarea de daune materiale conform art. 28-32 din **Procedura de soluționare a petițiilor și sesizărilor**;
2. Faptele sesizate reprezintă discriminare și încalcă dreptul la demnitate conform art. 2 alin. 1, art. 10 lit. f) și art. 15 din **O.G. nr. 137/2000**;
3. Aplică sancțiunea avertismentului contravențional față de S.C. C A S.R.L. conform art. 5 alin. 2 lit. a, coroborată cu art. 6 și art. 7 din **O.G. nr. 2 din 2001**;
4. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

V. Modalitatea de plată a amenzii: —

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BABUȘ RADU – Membru

GRAMA HORIA - Membru

JURA CRISTIAN – Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA - Membru

POPA CLAUDIA SORINA – Membru

RAIU CĂTĂLIN VALENTIN – Membru

SĂVULESCU RADU COSMIN – Membru

**Redactată și motivată: C.J., H.I.
Data redactării: 20.02.2024**

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare** și **Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.